

BESKRIVNING

Beslutsdatum
2026-03-18

Beslutsfattare
Utbildnings- och forskningsnämnden

Diarienummer
C 2025/2347

Beskrivning av studentcentrerat lärande

Dokumentets syfte är att ge en generell beskrivning av studentcentrerat lärande, ett av flera förhållningssätt i högre utbildning.

Inledning

Studentcentrerat lärande utgår från att både studenter och lärare har aktiva roller i lärprocessen. Det innebär att lärandet formas genom samspelet mellan studenternas och lärarens engagemang, liksom genom hur undervisningssituationen utformas. En studentcentrerad lärandemiljö kännetecknas av inkludering, flexibilitet och lyhörddhet. Det innebär att lärare behöver hitta en balans mellan var studenterna befinner sig vid en given tidpunkt och vad de behöver utveckla. Inom ett studentcentrerat arbetssätt deltar studenterna aktivt i att konstruera och vidareutveckla sin egen kunskap. Det är dock läraren som utformar och leder undervisningen så att den är anpassad till kontexten.

Figur 1. Illustration av studentcentrerat lärande och samspelet mellan student och lärare

Bakgrund

Idéerna bakom den studentcentrerade lärandeprocessen är inte nya. Flera tänkare genom historien har uppmuntrat sina studenter att utforska idéer, föreslå hypoteser samt problematisera dessa. Många andra har emellertid betraktat studenter som passiva mottagare av kunskap (O'Neill & McMahon, 2015).

Under de senaste decennierna har synen på lärande kommit att alltmer ses som en aktiv och dynamisk process där studenten har en central roll (Goodwin, 2024). Genom exempelvis Bolognaprocessen har europeiska universitet uppmuntrats till att organisera utbildningar som sätter studenternas

lärandeprocesser i centrum. Detta har även lett till att studentcentrerat lärande numera är inskrivet i Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2015).

Denna utveckling återspeglas även i svensk kontext genom Sverige universitets- och högskoleförbund rekommendation för högskolepedagogisk utveckling, där rekommendation 2 betonar att lärosätets högskolepedagogiska arbete ska stödja utvecklingen av studentcentrerad undervisning (Sveriges universitets- och högskoleförbund [SUHF], 2023). Den kompletterande vägledningen fördjupar detta genom att belysa varför studentcentrerad undervisning är betydelsefull, vad studenter själva uttrycker, vilken vetenskaplig grund som finns, samt hur lärare kan ges stöd i arbetet med studentcentrerad undervisning (SUHF, 2024).

För att förstå hur dessa riktlinjer och rekommendationer realiserar i praktiken behöver vi uppmärksamma de två aktörer som tillsammans formar lärandeprocessen: studenter och lärare. Nedan följer en beskrivning av hur studentcentrerat lärande tar form genom deras respektive bidrag.

Studentperspektiv

Enligt forskning får studenter som arbetar studentcentrerat erfarenheter av varierande studietekniker, vilket ofta bidrar till en fördjupad förståelse för studiematerialet. Många känner en högre motivation för sina studier och blir mer aktiva deltagare (O'Neill & McMahon, 2015). En studentcentrerad lärandemiljö ställer dock höga krav på studenterna, vilket kan leda till att de kan känna sig oförberedda och otillräckliga (Lee & Branch, 2018). Studentcentrerat lärande tar sig uttryck genom att:

- Studenten tar aktivt ansvar för sina studier, vilket utvecklar självständighet och färdigheter som kritiskt tänkande och problemlösning
- Studenten får möjlighet att göra val om sitt lärande, bidra till utformningen av sin utbildning, reflektera och justera sin målbild
- Student och lärare samverkar i utvecklingen och inhämtningen av kunskap, vilket bidrar till en mer jämlik relation dem emellan. Lärandeprocessen blir därmed ett gemensamt ansvar och ett centralt fokus för båda parter

Lärarperspektiv

Att undervisa utifrån ett studentcentrerat förhållningsätt påverkar val av innehåll, utförande och examination eftersom målsättningen är att studenterna aktivt ska kunna delta och bidra i alla delar av kunskapsutvecklingsprocessen. Undervisningen bygger mindre på en tanke om överförande av kunskap och mer på att studenterna analyserar, utvärderar och kopplar samman idéer (Børte, Nesje & Lillejord, 2023; Tang, 2023). Samtidigt är studentcentrerat lärande inte en färdig modell, utan ett förhållningssätt som bland annat innebär att läraren:

- Fungerar som en facilitator och en kunskapsförmedlare
- Underlättar för och vägleder studenterna mot kunskap och bildning
- Utformar undervisningen med hänsyn till studenternas nivå och behov
- Arbetar för att främja studenternas självständiga lärande
- Gör studenterna medvetna om vad de gör och varför de gör det (metakognition)
- Balanserar rollen som ledare och facilitator på ett sätt som stöttar lärandet
- Väljer de undervisningsmetoder som gynnar studenternas lärande och utveckling

Studentcentrerat lärande kan ta sig i uttryck på många olika sätt och undervisningen bör anpassas utifrån bland annat studentgrupp, fördjupningsnivå och kursmål. SUHF (2024, s. 6) påpekar att studentcentrerad undervisning inte förespråkar någon särskild undervisningsmetod, utan fokus är istället på att i undervisningen möjliggöra för studenter att aktivt bearbeta innehållet vilket kan göras på många olika sätt. Följande lista innehåller exempel på arbetssätt som kan användas studentcentrerat:

Bikupediskussioner	Miniforskning	Rollspel
Casemetodiker	Muntliga presentationer	Simuleringar
Digitala diskussionsforum	Omvänt klassrum (<i>flipped classroom</i>)	Självbedömningar
Fältstudier	Paneldiskussioner	Speed-datingaktiviteter
Grupparbeten	Peer instructions	Studentledda seminarier
Interprofessionellt lärande	Podcasts	Studentproducerade videor
Kamratbedömningar	Portfolior	Studiebesök
Laborationer	Posterpresentationer	Tankekartor
Loggböcker	Projektbaserat lärande	Textanalyser
Läroboksanalyser		

Referenser

Børte, K., Nesje, K., & Lillejord, S. (2023). Barriers to student active learning in higher education. *Teaching in Higher Education*, 28(3), 597–615.

European Association for Quality Assurance in Higher Education. (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. Brussels, Belgium.

Goodwin, J.R. (2024). What's the Difference? A Comparison of Student-Centered Teaching Methods. *Education Sciences*, 14(7), 736.

Lee, S. J., & Branch, R. M. (2018). Students' beliefs about teaching and learning and their perceptions of student-centred learning environments. *Innovations in Education and Teaching International*, 55(5), 585–593

O'Neill, G., & McMahon, T. (2015). Student-centred learning: What does it mean for students and lecturers? In G. O'Neill, S. Moore, & B. McMullin (Eds.), *Emerging issues in the practice of university learning and teaching* (pp. 27–36). AISHE.

Sveriges universitets- och högskoleförbund. (2023). *SUHF:s rekommendation för högskolepedagogisk utveckling* (REK 2023:3).

Sveriges universitets- och högskoleförbund. (2024). *Vägledning till implementering av SUHF:s Rekommendation för högskolepedagogisk utveckling* (REK 2023:3).

Tang, K. H. D. (2023). Student-centered approach in teaching and learning: What does it really mean? *Acta Pedagogica Asiana*, 2(2), 72–83.